

Odstěhujte Jana Husa, navrhuje Knížák

Už přes sto let se diskutuje na téma Staroměstské náměstí či přesněji dostavba Staroměstské radnice. Bylo vypsáno už osm architektonických soutěží, které nikdy neskončily realizací.

Snad nejbližší k cíli měl vítězný návrh ze soutěže pořádané v roce 1966, který už měl být realizován, ale doba normalizace po sovětské okupaci vše zhatila. Někteří lidé říkají, že to byl jediný pozitivní výsledek vpádu „bratrských“ armád.

Poslední architektonická soutěž v roce 1988 je dnes kritizována pro své megalomanské zadání, kdy měla být dostavěna budova, jež měla sloužit účelům nejen administrativním, ale i reprezentativním včetně zasedacího sálu a salonků na rozdávání medailí a pro podobné příležitosti. Zároveň se počítalo i s vinárnou, dvěma restauracemi a mnoha dalšími funkcemi, které by nesloužily ani tak Pražanům jako spíše úřadu.

Nejde ani o soutěž, ani o radnici

V současné době se rozhořela na půdě expertní skupiny jmenované v roce 2008 primátorem diskuse o tom, co vlastně se Staroměstským náměstím bude. Ve skupině jsou zastoupeny snad všechny názorové proudy. Od příznivců toho, že se nebude v podstatě nic stavět, až po obhájce dostavby části náměstí v historickém stylu a v rozměrech, které se blíží původnímu dílu parléřovské huti. „V tuto chvíli nejde o soutěž, ale o tříbení názorů a nalezení jakéhosi konsenzu,“ uvedl předseda týmu expertů profesor Jiří Kotalík. V týmu jsou zastoupeny i různé profese – nejen architekti, ale i památkáři, archeologové, historici, teoretici umění... Už v tuto chvíli je jasné, že nejde o dostavbu radnice, ale o celkovou koncepci Staroměstského náměstí. „Radnici, tedy přesněji administrativní prostory, nepotřebujeme,“ uvedl primátor Pavel Bém. V tom je jasno. Pokud jde o reprezentační prostory, máme nejen sály Staroměstské radnice, ale i rezidenci primátora, úředníkům, s nimiž jednájí občané, slouží Škodův palác.“

Své názory si odborníci vyměnili na mezinárodní odborné konferenci na téma Revitalizace Staroměstské radnice a okolí – možnosti a limity.

Dohoda ve třech bodech

Vzhledem k různosti názorů na prostor Staroměstského náměstí je vůbec zázrak, že se odborníci shodli v tuto chvíli alespoň na něčem. „Vzácně jsme se shodli na třech věcech,“ uvedl profesor Kotalík. „Za prvé, že současný stav je provizorium, které není dlouhodobě udržitelné, za druhé, že nejde o problém dostavby chybějící zničené části Staroměstské radnice na místě volné parcely, kde jsou dnes stromy, ale že jde o to, jak bude náměstí jako celek sloužit dnes a zítra lidem, a za třetí jsme se shodli, že řešení je během na dlouhou trať, která má své etapy a mezníky.“ Podle něj právě konference, která se konala na téma řešení prostoru Staroměstského náměstí, je zakončením první etapy.

Odstěhujte Husa!

Velký vliv na rozhodování expertní komise měla i média, která podle profesora Kotalík ne vždy pochopila smysl existence expertní skupiny a zúžila pohled jen na dostavbu radnice, jak se ještě stále často děje. Nicméně po konferenci mohou být média spokojená. Pěkně sousto předhodil profesor Milan Knížák, který navrhl odstěhování Husova pomníku z náměstí a návrat Mariánského sloupu. „Přicházím se zásadními věcmi, jako je odstranění sochy Jana Husa, kterou považuji pro toto náměstí za nevhodnou, což samozřejmě byla už i v době, kdy byla instalována, a navrhuji ji umístit na nějaké jiné místo, například na Karlovo náměstí, které potřebuje rehabilitovat, protože nyní ničím náměstí nepřipomíná,“ uvedl M. Knížák, který řešení prostoru náměstí považuje nejen za architektonickou, ale i za sociologickou, záležitost. „Rovněž cítím, že by bylo vhodné vrátit na náměstí a Staré Město tramvajovou dopravu,“ pokračoval ve svých vizích. „Návrat tramvaje, která by jezdila přes Staré Město, by tam vnesl svým způsobem normální život. Vadí mi – nejen na Praze, ale na všech historických městech Evropy – fakt, že se jejich centra mění ve skanzeny. Přece inteligentní turista nemá zájem o skanzen a Potěmkinovu vesnici, ale má zájem o to, aby byl svědkem reálného života, a to si myslím, že Praha potřebuje,“ uvedl M. Knížák ke svým vizím. „A v tom i vidím – ironicky řečeno – pozitivní vliv krize, která turistické

pasti, jichž je Praha (a nejen Praha) plná, nahradí občanskou vybaveností. Že se například administrativní budovy a hotely změní zpět na byty," vyjádřil naději. „Občanská vybavenost dává městu smysl, bohužel se z historických center vytrácí.“

Chudák architekt na laně

Místo mnoha slov využil architekt Zdeněk Lukeš pozvánku na konferenci, kterou přeměnil v kreslený vtip, jenž podle něj vyjadřuje postavení architekta, který vyhraje případnou soutěž na revitalizaci Staroměstského náměstí a jeho okolí. Vtip pak dal k dispozici našemu portálu. Představa architekta balancujícího na laně, na něhož pálí kdekdo, nebude zřejmě daleko od skutečnosti.

Co tedy bude na náměstí?

Je to sice ještě vzdálená budoucnost, protože expertní skupina zdaleka není u konce své práce, ale přesto nakonec novináři donutili některé z jejích členů poodhalit roušku jejich názorů.

„Já si nutně nemyslím, že tam musí být architektura," řekl o prostoru dnešního parčíku profesor Kotalík. „Například archeologický průzkum, který by měl všemu předcházet, může ukázat celou řadu skutečností a prezentovat to místo ve zcela jiné poloze. To je můj osobní názor.“

Věra Kučová z Národního památkového ústavu (NPÚ) svůj příspěvek na konferenci nazvala Neznámější proluka v srdci města. „Jsme otevřeni tomu, jednat o podobě tohoto místa a víme, že je zde možné stavět, ale nevíme co a musíme to místo proto podrobit analýze a podle toho pak teprve hovořit o detailech, zda se vůbec bude stavět, jaká bude výška a hmota případných budov a zda se uzavře pohled na kostel sv. Mikuláše nebo zůstane otevřený stejně jako průhled přes Pařížskou ulici na Letnou atd. Národní památkový ústav ale není od toho, aby zadával úkol projektantům, budeme účastni diskuse. Proti minulosti cítím posun, protože se nejdříve hovoří o programu zadání," řekla V. Kučová.

Mnoho otázek, zatím žádné odpovědi

Zdeněk Lukeš naznačil další problémy revitalizace prostoru. „Hovoříme sice velmi často o revitalizaci Staroměstského náměstí, ale často diskuse sklouzne jen k dostavbě či nedostavbě radnice. Je třeba připomenout, co všechno k náměstí patří a čím by se měla expertní skupina zabývat. [Mariánský sloup](#): má se vrátit, nebo ne? [Husův pomník](#): má tam být, nebo nemá? Má se tam vrátit Krocínova kašna, nebo nemá? K čemu má náměstí sloužit, mají se tam objevovat trhy, či nemají, jaké tam má být osvětlení, historické, či jiné, mají tam být lavičky, a když zůstane Husův pomník, má být volně přístupný, anebo tam zůstanou ty pitomé kytičky a zábrany apod.? Otázek týkajících se náměstí je spousta a skutečně by se nemělo diskutovat jen o radnici. Pokud bude vypsána nějaká soutěž, pak bych nechtěl být v kůži architekta, který soutěž vyhraje," shrnul náměty k přemýšlení Zdeněk Lukeš. Členové expertní skupiny i ti, kteří se zúčastnili konference, si uvědomují, že otázek je ještě mnohem víc.

Kdo se může zapojit do diskuse?

Při konferenci několikrát zazněly hlasy, které volaly po zapojení veřejnosti. Příznivcem této myšlenky je děkan Fakulty architektury ČVUT Zdeněk Zavřel, který navíc požaduje, aby v případě že bude vypsána soutěž, byla mezinárodní. Opatrný, pokud jde o diskusi, byl profesor M. Knížák, který samozřejmě považuje za ideální způsob debatu, ale odborně-veřejnou, tak aby se jí zúčastnili odborníci v co nejširším spektru. „Měli by to být lidé, kteří k problému mají co říci, a ne ti, kteří o tom nic nevědí," vyjádřil se stroze. Primátor Pavel Bém přistoupil k celé otázce velmi demokraticky a připomenul, že náměstí je jakýmsi symbolickým majetkem všech Pražanů a vlastně všech občanů ČR, a proto vidí nutnost zapojit je do diskuse.

„Ona diskuse vlastně už začala tím, že v prostorách Staroměstské radnice byly vystaveny výsledky historických soutěží na výstavě [Srdce města](#)," uvedl Pavel Bém. „Laická i odborná diskuse bude samozřejmě pokračovat, chtěli bychom, aby kromě elektronických a tištěných médií města vstoupily do hry i interaktivní programy třeba přímo na Staroměstském náměstí. Představuji si, že bude například fungovat telefonní linka, kam bude možné volat své nápady a návrhy, budeme klást veřejnosti různé dotazy, budeme si všimát i výzkumů veřejného mínění, bude nás zajímat názor na různé alternativy dostavby radnice a znovuinstalování Mariánského sloupu, Krocínovy kašny anebo na revitalizaci Husova pomníku. Do toho procesu by měli vstoupit i studenti odborných škol, ale i děti na základních a středních školách, a za sebe bych řekl, že bych tuto formu využil i ke zvýšení informovanosti u nastupující generace o síle a významu Staroměstského náměstí. Mým záměrem je do tohoto procesu vtáhnout i školou povinnou mládež," uzavřel Pavel Bém. Ke shromažďování názorů by pak mělo dojít v nejbližší době.